

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогіки та психології
Кафедра психології та соціальних наук

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОДІАГНОСТИКА ПСИХІЧНИХ РОЗЛАДІВ ТА ЇХ РЕАБІЛІТАЦІЯ
(ПРАКТИКУМ З ПАТОПСИХОЛОГІЇ ТА НЕЙРОПСИХОЛОГІЇ)

Ступінь магістра

Рівень вищої освіти – другий (освітньо-професійний)

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність: 053 Психологія

освітньо-професійна програма: Психологія

2022 – 2023 навчальний рік

Програма навчальної дисципліни для студентів ОКР магістр за напрямом підготовки 053 Психологія

Розробник: Шевченко В.В., доцент кафедри психології та соціальних наук,
доцент, доктор філософії в галузі поведінкових наук

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальних наук

Протокол № 13 від « 27» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри психології та соціальних наук

 (в.о. Литвиненко І.С.)

Програма затверджена на засіданні навчально-методичної комісії факультету педагогічної та соціальної освіти

(протокол № 1 від «26» серпня 2021 р.)

Голова навчально-методичної комісії _____

Анотація

Дисципліна дає змогу студентам опанувати фундаментальні теоретичні засади психодіагностики психічних розладів та їх реабілітації; сформувати уявлення про місце психодіагностики психічних розладів та їх реабілітації в контексті інших психологічних дисциплін, про зв'язок з іншими суміжними дисциплінами; ознайомити студентів із основними поняттями та проблемами психодіагностики психічних розладів та їх реабілітації; ознайомити студентів із загальнопсихологічними фундаментальними проблемами, вирішуваними в межах психодіагностики психічних розладів та їх реабілітації»; сформувати уявлення про методологічні засади терапевтичного процесу, про технологію психологічного супроводу невідкладних психічних станів.

Ключові слова:

Критерії, органічні розлади, дисфункція, головний мозок, шизофренія, афективний розлад, реабілітація.

Annotation

The course allows students to master the fundamental theoretical foundations of psychodiagnostics of mental disorders and their rehabilitation; to form an idea of the place of psychodiagnostics of mental disorders and their rehabilitation in the context of other psychological disciplines, the relationship with other related disciplines; to acquaint students with the basic concepts and problems of psychodiagnostics of mental disorders and their rehabilitation; to acquaint students with general psychological fundamental problems solved within the framework of psychodiagnostics of mental disorders and their rehabilitation "; to form an idea of the methodological principles of the therapeutic process, the technology of psychological support of urgent mental states.

Keywords:

Criteria, organic disorders, dysfunction, brain, schizophrenia, affective disorder, rehabilitation.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Психодіагностика психічних розладів та їх реабілітація (практикум з патопсихології та нейропсихології)» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 053 «Психологія» за освітньо-професійною програмою Психологія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: психологічні аспекти процесу виявлення, відновлення та розвитку порушених функцій внаслідок психічних розладів.

Міждисциплінарні зв'язки: психодіагностика інтелектуальних можливостей, психологічний супровід осіб з особливими потребами та психологія часу, психологія та психодіагностика аномального розвитку, практикум з патопсихології та нейропсихології.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1.1. Мета ознайомити студентів-психологів із сучасними теоретичними уявленнями та практичними напрацюваннями у сфері психодіагностики психічних розладів та їх реабілітації.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- опанувати фундаментальні теоретичні засади психодіагностики психічних розладів та їх реабілітації;

- сформувані уявлення про місце психодіагностики психічних розладів та їх реабілітації в контексті інших психологічних дисциплін, про зв'язок з іншими суміжними дисциплінами;

- ознайомити студентів із основними поняттями та проблемами психодіагностики психічних розладів та їх реабілітації;

- ознайомити студентів із загальнопсихологічними фундаментальними проблемами, вирішуваними в межах психодіагностики психічних розладів та їх реабілітації;

- сформувані уявлення про методологічні засади терапевтичного процесу, про технологію психологічного супроводу невідкладних психічних станів.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікативних технологій.

ПРН 2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПРН 3. Узагальнювати емпіричні дані та формувати теоретичні висновки.

ПРН 4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПРН 5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість).

ПРН 7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

II. Фахові:

ФК 1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики.

ФК 2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та/або практичної значущості.

ФК 3. Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

ФК 4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгові, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

ФК 6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах..

ФК 7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

ФК 8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

ФК 9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

2.Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Кредит 1. Психологічні діагностичні критерії при органічних психічних розладах, основні реабілітаційні заходи

Тема 1. Органічні психічні розлади: клінічні прояви, особливості психодіагностики

Тема 2. Психодіагностичний інструментарій при дослідженні деменції

Тема 3. Психологічні діагностичні критерії психічних розладів внаслідок ушкодження або дисфункції головного мозку

Тема 4. Психологічні діагностичні критерії неуточнених органічних або симптоматичних психічних розладів

Тема 5. Реабілітаційні заходи у роботі з хворими (органічні психічні розлади)

Кредит 2. Психодіагностичні та реабілітаційні заходи при шизофренії та афективних розладах настрою

Тема 6. Клінічні прояви шизофренії, основні її форми.

Тема 7. Психологічна діагностика хворих на шизофренію. Особливості їх реабілітації

Тема 8. Клінічні прояви афективних розладів настрою, напрямки реабілітаційної діяльності

Тема 9. Маніакальний і депресивний епізод, біполярний афективний розлад: психодіагностика хворих, психологічна реабілітація

Тема 10. Психодіагностика та реабілітація при рекурентному депресивному розладі та хронічних розладах настрою

Кредит 3. Невротичні та соматоформні розлади: психологічні діагностичні критерії та реабілітація хворих

Тема 11. Різновиди невротичних та соматоформних розладів, особливості клінічних проявів

Тема 12. Психодіагностика хворих з невротичними розладами

Тема 13. Психодіагностика хворих з соматоформними розладами

Тема 14. Основні реабілітаційні заходи при невротичних та соматоформних розладах

3. Рекомендована література

Базова

1. Батаршев А. В. Психодіагностика пограничних расстройств личности и поведения. - М.: Изд- во Института Психотерапии, 2014. - 320 с.
2. Дитяча психіатрія: підручник / Г.М. Кожина, В.Д. Мішієв, В.І. Коростій та ін.; за ред. Г.М. Кожини, В.Д. Мішієва. – К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2014. – 376 с.
3. Карвасарский Б. Д. Клиническая психология. – СПб: Питер, 2016. – 960 с.
4. Коробіцина М.Б. Психологічна діагностика психічних розладів та розладів поведінки у дорослих та відповідні реабілітаційні заходи. – Одеса: «Астропринт», 2015. – 82с.
5. Менделевич В.Д., Менделевич Е.Г. Психиатрия. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2017. – 416 с.

6. Психіатрія і наркологія: підручник / В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, В.А. Абрамов та ін. ; за ред. В.Л. Гавенка, В.С. Бітенського. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : ВСВ "Медицина", 2015. – 512 с.
7. Психіатрія: навч. посібн. / відп. ред. проф. Долуда С. М. – Харків : Оберіг, 2016. – 568 с.
8. Савенкова І.І. Клінічна психологія. – Одеса: Астропринт, 2016. – 264 с.
9. Тиганов А.С. Психиатрия: научно-практический справочник. – М.: МИА, 2016. – 609 с.
10. Тохтамиш О. М. Реабілітаційна психологія: навчально-методичний посібник / О. М. Тохтамиш. – Вінниця: Віндрук, 2017. – 100 с.

Допоміжна

1. Абрамов В. А., Жигулина И. В., Ряполопова Т. Л. Медико-социальная реабилитация больных с психическими расстройствами: Руководство для врачей-психиатров, психологов и соц. работников. — Донецк: Каштан, 2016. — 268 с.
2. Александровский Ю.А. Пограничные психические расстройства. – М.: Медицина, 2017. – 400с.
3. Березкая Е.А. Социальная реабилитация. – М.: Инфа, 2017. – 320 с.
4. Дерезюк А. В. Стан медико-соціальної допомоги хворим на психічні розлади та обґрунтування можливостей її вдосконалення // Інноваційні діагностичні технології в мед.-соц. експертизі і реабілітації інвалідів:: матеріали конф. – Дніпропетровськ: Пороги, 2015. – С. 16–18.
5. Ентоні В. Психіатрична реабілітація; пер. з англ. / В. Ентоні, М. Коен, М. Фаркас. – К.: Сфера, 2016. – 298 с.
6. Кабанов М.М., Личко А.Е., Смирнов В.М. Методы психологической диагностики и коррекции в клинике. – Л.: Наука, 2017. – 315 с.
7. Малкина-Пых И. Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях. – М.: Изд-во Эксмо, 2015. – 960 с.
8. Менделевич В. Д. Клиническая и медицинская психология: учеб. пособие. – 6-е изд. – М.: МЕДпресс-информ, 2018. – 426 с.
9. Мурза В. П. Психолого-фізична реабілітація: Підручник. – К.: Олан, 2015. – 608 с.
10. Никіфорок Р. І. Медико-соціальної допомога в психіатричній практиці // Психічне здоров'я. – 2015. – № 1. – С. 59–61.
11. Первичная профилактика психических, неврологических и психосоциальных расстройств; пер. с англ. / под ред. А. Н. Моховикова. – М. : Смысл, 2016. – 127 с.
12. Пинчук И.Я. Распространенность психических расстройств в Украине // Журн. НАМН України. – 2015. – Т. 16, № 1. – С. 168–176.
13. Психиатрия. Психосоматика. Психотерапия / Под ред. К.Л. Киснера. – М.: Высшая школа, 2014. – 363 с.
14. Психиатрия: Учебник для студ. мед. вузов / М.В. Коркина, Н.Д. Лакосина, А.Е. Личко, И.И. Сергеев. – 4-е изд. – М.: МЕДпресс-информ, 2014. – 576 с.
15. Психологічна допомога особистості, що переживає наслідки травматичних подій: зб. статей / Ін-т соціальної та політичної психології; Представництво Польської академії наук у м. Києві; Соціально-психологічний методичний реабілітаційний центр. – К.: Міленіум, 2015. – 150 с.
16. Психологія здоров'я людини / За ред. І. Я. Коцана.– Луцьк: РВВ – Вежа Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2017.– 430 с.
17. Табачников С.І., Горбань Є.М., Михайлов Б.В., Влох І.Й., Маркова М.В., Чугунов В.В. Актуальні проблеми соціально-реабілітаційної психіатрії в Україні // Медицинские исследования. — 2016. — Т. 1, вып. 1. — С. 6-8.

18. Терлецька Л.Г. Психічне здоров'я особистості. Технологія самоаналізу. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2014. –150 с.
19. Хаустова О.О. Психосоціальна реабілітація: проблеми і шляхи вирішення // *Нейро news*. – 2016. – № 2. – С.25-29.

Інформаційні ресурси

1. Пошукова система Національної бібліотеки імені В.І.Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Наукова періодика України - <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>
4. **Форма підсумкового контролю успішності навчання:** залік .
5. **Засоби діагностики успішності навчання:** опитування, самостійна робота, контрольна робота, індивідуальне науково-дослідне завдання, банк тестових питань для перевірки знань.